

ES PUBLIQUEN ELS GUIONS RADIOFÒNICS MÉS ESPATERRANTS DEL SEGLE

Els germans Marx al regne de Marconi

Coneguts per un bon nombre de pel·lícules, altres activitats seues d'igual mèrit han passat més desapercbudes, com els seus guions de ràdio que van provocar les rialles de tot Amèrica. Una editorial catalana ha recuperat ara aquest munt de desficacis.

Màrius Serra

Estats Units, anys 30. Hi ha més de disset milions de receptors de ràdio escampats pel país i més de cent milions d'orelles parades a la vora del màgic aparell. Woody Allen ho recull a *Dies de Ràdio*, però la veritat és que des de l'era del vídeo i la tevé resulta un pèl difícil de capir.

Els patrocinadors radiofònics surten de sota les pedres. Els anunciants estan encantats de la vida d'associar els seus productes a les veus d'Al Jolson, Eddie Cantor, Will Rogers o Bing Crosby, per esmentar només uns quants dels grans noms del món del cinema o del vodevil que es deixaren temptar pels sucosos contractes de les cadenes de ràdio.

Els 6.500 dòlars que guanya la Garbo cada 7 dies comporten de 40 a 50 hores setmanals davant de les càmeres de la MGM. Els contractes radiofònics, en canvi, poden arribar als 5.000 dòlars setmanals per només mitja hora de feina. A més, els guions de ràdio no requereixen una memorització absoluta i només cal proclamar les excel·lències de colònies, locions i similars.

És en aquest context que els Germans Marx entren a sac en el món de la ràdio. L'any 1932, després de quatre films (*The Coconuts*, *Animal Crackers*, *Monkey Business* i *Horse Feathers*), els Marx eren un dels grups còmics més cotitzats i la Standard Oil Company els va oferir un programa setmanal a la NBC. Com que les virtuts del silenciós Harpo i del plàcid

Zeppo no podien ser explotades a la ràdio, Groucho i Chico signaren un fabulós contracte de 6.500 dòlars setmanals per fer els papers del poca-solta picaplets Waldorf T. Beagle i el seu incompetent ajudant Emmanuel Ravelli, en un serial còmic anomenat en un principi *Beagle, Shyster and Beagle*.

El serial s'emetia els dilluns al vespre de 19.30 a 20 h. per la WJZ de Nova York, l'emissora central de la NBC Cadena Blava, en connexió amb 13 emissores associades a 9 estats diferents de l'est i el sud. La primera emissió va sortir per antena el 28 de novembre de 1932. Després d'un canvi de nom obligat —un advocat anomenat Beagle va amenaçar amb una querrela— i de 26 delirants programes, *Flywheel*, *Shyster and Flywheel* es va acomiadar a les ones el 22 de maig de 1933 per donar pas a la programació d'estiu. Mai no va tornar.

No és que el 22.1 de l'índex CAB d'audiència fos un fracàs; el problema era l'ahora d'emissió. Segons un article sobre anuncis radiofònics publicat el setembre de 1932 a *Fortune*, només el 40% dels propietaris d'un receptor de ràdio el tenien engegat a les 19 h.; al voltant de les 21h. el percentatge s'incrementava fins arribar al 60%. Els programes més escoltats, com per exemple l'avui rescabalat pel cinema *Baron's Munchausen Show*, de Jack Pearl, eren emesos en una franja horària més tardana.

Flywheel, Shyster i Flywheel, advocats (Fragment)

(Sona el telèfon.)

SENYORETA DIMPLE: Oficina jurídica de Flywheel, Shyster i Flywheel, ¿mani?... No, ho sento, el senyor Flywheel és fora... Sí, ell i el seu ajudant, el senyor Ravelli, han sortit de vacances. Han anat a pescar als boscos del Canadà... Sí, ja els diré que ha trucat. (S'esmorteeix.)

(Se senten cants d'ocells, xipolleig d'aigua.)

CHICO: ¡Ei, Flywheel! ¡Miri, miri, ha picat!

GROUCHO: ¿Quina mosca t'ha picat, ara? Jo també tinc una mica de picor i no vaig faronejant pel món.

CHICO: Vaja, ara l'he perdut. Em sembla que aquesta vegada sí que havia picat un peix.

GROUCHO: Ximpleries, Ravelli. Portem cinc hores asseguts aquí i no ens ha picat ni la curiositat. Si és veritat que els peixos piquen, deu ser que es piquen entre ells.

CHICO: Pots ser que els agrada el que els hem posat d'esquer.

GROUCHO: Home, si aquest pernil es conserva és prou bo per a nosaltres, també ho ha de ser per als peixos.

CHICO: Home, jo diria que prefereixen el pastís de peix. Escolti, si pesquem un verat, podrem treure uns quants pastissos a bon preu.

GROUCHO: Ravelli, si enxampem un peix per aquí, no serà un verat: serà un badoc.

CHICO: ¿Un badoc? Mai no n'he pescat cap, d'aquests. Però una vegada vaig enxampar un rap pelut a muntanya.

GROUCHO: ¿Un rap pelut, i a més a muntanya?

CHICO: Sí, home. Un paio que baixara fent rappel. (Gran riallada.) Aquest sí que és bo, ¿eh?

GROUCHO (xiuxiueja): ¡Quiet! Em sembla que han picat. ¡És una angula!

CHICO: ¡Que divertit! Quan era petit, ma mare sempre deia que jo tenia molta angula.

GROUCHO: ¿Ah, sí? ¿I què és el que prenia ta mare per una angula?

CHICO: Ella, res. Era jo el que prenia plats i plats d'espagueti. De vegades fins i tot em prenia tota la plata.

GROUCHO: Home, jo per una mica de plata faria quilòmetres.

CHICO: Ah, vol dir aquelles coses grogues que mengen els micos. A mi també m'agraden molt, mestre. Començo a estar una mica fart d'aquests boscos. No m'explico com se'ns va

acudir fer tot aquest viatge.

GROUCHO: ¿Què passa? ¿És que no t'agrada la natura salvatge? ¿No t'adones del que significa trobar-se en aquests enormes boscos canadencs a quilòmetres de la civilització? ¿Te n'adones o no, del que significa?

CHICO: I tant, mestre, significa que aquesta nit no podem anar al cine.

GROUCHO: De manera que això és tot el que la vida significa per a tu. ¡Escolta aquesta calma! Som just al mig del gran miracle de la natura, als grans espais oberts on la mà de l'home mai no ha posat els peus. On els sons característics de la civilització no se senten mai. On els...

(Se sent el crit d'una gralla, similar a una botzina.)

GROUCHO: ¿Què és això?

CHICO: Em sembla que és un taxi.

GROUCHO: Calla, inútil, ¡és un ànec salvatge! ¡Perseguim-lo!

CHICO: ¡Ai no! No vull embrancar-me pas en la persecució d'un ànec salvatge. ¡Ei, mestre. Mestre! Han tornat a picar. És una gran picada. Deu ser una balena.

GROUCHO: Doncs estira.

CHICO: M'està donant una mica de guerra, mestre. Em sembla que aquest peix està com una cabra.

(Xipolleig d'aigua.)

GROUCHO: Si ara ja està com una cabra, espera quan vegi qui l'ha pescat.

CHICO: Ja la tinc. ¡És meva! Ja surt. (Xap.) Ei, miri, mestre. No és cap peix. ¡És una bota de goma!

GROUCHO: Magnífic. ¿De quina talla?

CHICO: Em sembla que és del 41.

GROUCHO: Just la meva mida. Torna a provar amb la canya a veure si pots pescar la parella.

CHICO: Jo no vull pescar sabates, mestre. Tornem al campament a menjar una mica.

GROUCHO: Com vulguis, Ravelli. Au, anem. El nostre guia indi, el gran cap Mal-a-la-Cara, ja deu tenir a punt el sopar.

CHICO: Magnífic. No es pot pescar res, aquí. GROUCHO: És que per agafar un peix, Ravelli, s'ha de ser més eixerit que el peix. ¿Per què no fas una correguda fins a l'estació i proves d'agafar un tren?

CHICO: ¡Miri! Ve el gran cap Mal-a-la-Cara. Hola, gran cap.

GUIA (acostant-se): ¡Au!

GROUCHO: ¡Au, vinga! ¿Com estàs, Mal-a-la-Cara? Digués, ¿et sap greu si et dic Neuràlgia, que és més curt?

GUIA: ¡Bah!

CHICO: ¡Ei, Mal-a-la-Cara! ¿Tens el sopar a punt?

GUIA: Vosaltres no portar peix, jo no poder cuinar sopar. Jo no tenir res de cuinar.

GROUCHO: Hmm. Res per menjar, ¿eh? Bona acollida ens dónes, després que hem estat tot el dia treballant com esclaus perquè tu puguis tenir una bona llar i plomes noves per tapar el teu cap.

(Text cedit per l'Editorial Columna)

Això no obstant, l'únic índex d'audiència que preocupava la Standard Oil era l'altíssim 44,8 que mantenia el *Texaco Fire Chief Program* a l'hora molt més favorable de les 21.30. No és per tant sorprenent que la Standard Oil deixés de patrocinar-ho. Potser si el programa s'hagués emès a les 21 h. la carrera professional dels Germans Marx hauria agafat un altre rumb.

Encara que aquests 26 guions desenterrats de l'oficina de copyright de la Biblioteca del Congrés per Michael Barson, i publicats ara en català per Columna, no van ser cap fita històrica en el món de l'espectacle, *Flywheel* fou un producte molt més reeixit que

els esforços subsegüents que els Marx van esmerçar a través de les ones. A la primavera de 1934, mentre els Marx estaven en un interludi cinematogràfic, Groucho i Chico van signar amb l'*American Oil Company* per fer una paròdia d'un informatiu amb les notícies del món. Groucho feia d'Ulysses H. Drivel i Chico era Penelli. Aquesta sèrie de vida efímera era emesa els diumenges al vespre, a les 7. Després van venir alguns papers d'artista convidat als anys 37 i 38. Groucho també fou contractat com una més de les moltes estrelles del programa de varietats de la Kellogg *The Circle*, que va emetre la Cadena Vermella de la NBC l'any 1939. El seu estil erudit podia haver

funcionat a Nova York, però l'abassegadora cruesa de l'índex nacional d'audiència va assegurar una ràpida caiguda.

Senzillament Groucho no fou capaç de trobar la seva fórmula radiofònica fins que l'any 1947 el seu programa concurs *You Bet Your Life* no va esdevenir un èxit immediat a l'ABC, llavors la cadena *jove*. El programa va debutar a la televisió la tardor de 1950 i es va mantenir en pantalla fins al 1962, assolint el *top ten* en diverses ocasions. Al capdavant, *You Bet Your Life* ha esdevingut l'obra amb què Groucho és més íntimament associat pel públic nord-americà, fora de la seva feina al cinema. □